

מ נ ש ח ע מ ל י ז"ל  
=====

עלה לארץ בשנת 1925 מתנועת "החלוץ" בוארשה, שבה היה מחברים הפעילים. בן כ"ג היה בעלותו. עם בואו ארצה הצטרף לפלוגה החלוצית בת 25 חברים, שעסקה בבנין מושב באלפוריה ובסלילת הכבישים הראשונים לעפולה. לאחר מכן היה בפלוגת חיפה-ג' ידרו (גדרות) ועבד בנינים שבסחנות הגדולות, ביבוש הביצות בג' ידרו, ושוב בסלילת כבישים וכן בנטיעת יערות כהרי הכרמל. מכאן הצטרף כחבר בקבוצת גשר, עבד במרעה, במפעל רוטנברג ובשאר עבודות, עד שהגיע, כבר ב- דלהמיה, היא אשדות יעקב, כפי ביטויו, "לחקלאות הנכספת": נכנס לענף החצירים. יחד עם זאת היה פעיל בתחום ההגנה והבטחון.

בתחילת אוגוסט 1937 יצא לפולין בשליחות ההסתדרות והקיבוץ המאוחד. תפקיד רב חשיבות-ואחריות הוטל עליו: להכין קבוצות של חלוצים ל- עליה ב' והכשרת מדריכים לאירגון ההגנה בארץ ולחברות בקיבוץ. רבות היסט מנשה כשהוצעה לו שליחות זו מטעם התנועה, אך כאיש חמשה-מעת הציבורית והתנועתית קיבל את הכרעת מוסדות התנועה והמסק, וב- דברי הפרידה שלו לפני הפלגתו כתב ביומן המשק בין השאר: "כך חזו-חנכנו עוד לפני בואנו ארצה: להגשמה עצמית, לסלילת דרך בשביל חמו-נים רחבים של העם, כ"חלוץ" העובר לפני המחנה. בהגשמה מעשית בט-טחים שונים נוכחתי, שאין דבר העומד בפני הרצון."

במסיבת הפרידה שנערכה למנשה במשק לפני צאתו בשליחות נאמרו דברי הערכה לפעולתו בתחום ההגנה והבטחון וקראו גם את שירו של ש. שלום "קולות בלילה" (ראה להלן), המבטא את דרכו של חלוץ, המקבל עליו שליחות אחראית ומסוכנת. שנתיים עשה מנשה בתנועת החלוץ בפולין, ובאוגוסט 1939 הגיע לז'נבה לקונגרס הציוני ה"א" - האחרון שלטני מלחמת העולם השנייה. בראשית אוקטובר, כעשרה ימים אחרי פרוץ המל-חמה, שב לארץ, יחד עם רבים מבני-הקונגרס, באניה המפורסמת "קציר-טיטי". עם שובו הביתה נכנס שוב לעבודתו ולפעולתו הרגילה וגם מו-לא תפקיד של מרכז-קניות במשק. אולם כעבור זמן מה נתגלו בו מיהו-שים ונתערער קשה מצב בריאותו, והוא נאלץ לעזוב את עבודתו בשדה, שהיתה כה חביבה עליו. וכך מתארים החברים, שעבדו עמו בענף החציר-רים, את דרכו בעבודה: מנשה יוצא בבקר לשדה, מלוכש בקפדנות בנג-די העבודה שלו, עם טוריה מסודרת ועם מנקה לטוריה, עם חרמש ועם אבן משחזת בתיק. הוא היה משחזר את החרמשים ביסודיות ובדיקנות למופת. ובכלל, כל עבודה שהיה עושה היה מבצעה בסדר, בנקיון וב-דיקנות. לגבי כל פעולה שמנשה נטל על עצמו היה קיים מראש בטחון גמור, שהענין נתון בידיים נאמנות, ושהעבודה תבוצע במסירות, בט-

קידה וכחלכה. הנסיון שמנשה רכש לו בשנות עבודתו בענף נוצל אחרי כן ביעילות רבה במשק.

מחמת מצב בריאותו הרופף עבר לעבודה משרדית במזכירות המשק, וכמו-בן, גם את העבודה הזאת היה מבצע באותה קפדנות עצמה, בדיוקנות, במסירות ובאחריות, כפי שהיה רגיל לעשות כל עבודה שהיא. אולם מצב בריאותו הלך הלוך ורע. המיחושים הגופניים השפיעו לא כמעט גם על מצבו הנפשי, ותכופות היה נתון כדכאון. בזמן האחרון היה מוגבל מאוד בעבודה, והרופאים דרשו במפגיע להפחית משעות עבודתו. סבל הנפשי גדל שבעתים, מאחר שמחה עליו רעיתו הנאמנה מרי ז"ל. עם הסתלקותה של מרי ניתן היה לראות, שמנשה הולך ונהרס מדי יום ב-יומו, וכך הלך מאתנו בסרם עת...

י.מ.

ש. שלום / קו לות ב ל י ל ה

- "אתה מוכן?"

שאל הקול בדמי הליל...

- "התדע לצעוד

- "אני מוכן!"

רחוק מאד -

ולא לרעוד?"

השיב הקול בדמי הליל...

- "אדע לצעוד

- "התוכל לעזוב

רחוק מאד,

בית ורחוב,

ולא לרעוד..."

מודע וגואל?"

- "אוכל לעזוב

- "אז טול בידך את האור

בית ורחוב

ולך - - - "

מודע וגואל..."